

УПОВНОВАЖЕНИЙ

Верховної Ради України з прав людини

вул. Інститутська, 21/8, м. Київ, 01008 E-mail: hotline@ombudsman.gov.ua тел. (044) 298-70-33

_____. _____. 20 ____ № _____

На № _____ від _____. _____. 20 ____

**Міністру внутрішніх
справ України**

АВАКОВУ А.Б.

ПОДАННЯ

Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
(згідно з частиною третьою статті 15 Закону України «Про
Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»)

Статтею 3 Конституції України визначено, що людина, її життя і здоров'я є найвищою соціальною цінністю.

Права і свободи людини і громадянина закріплено у Розділі II Конституції України та відповідно до статті 22 Основного Закону України не є вичерпними, гарантуються і не можуть бути скасовані.

Згідно зі статтею 101 Конституції України Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (далі – Уповноважений) здійснює парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина, метою якого є:

захист прав і свобод людини і громадянина, проголошених Конституцією України, законами України та міжнародними договорами України;

додержання та повага до прав і свобод людини і громадянина у відносинах, що виникають між юридичними особами публічного та приватного права, а також фізичними особами, які перебувають на території України, у випадках, передбачених окремим законом;

запобігання порушенням прав і свобод людини і громадянина або сприяння їх поновленню;

сприяння приведенню законодавства України про права і свободи людини і громадянина у відповідність до Конституції України, міжнародних стандартів у цій сфері.

УВ
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав
людини
№6558.2/С-8400.3/21/21/27.4 від 10.06.2021
КЕП: Денісова Л. Л. 10.06.2021 09:12
5FBB77F7B650371D04000000AF67000081E00000

До мене 13.05.2021 надійшло звернення адвоката С _____, в інтересах ув'язненого М _____, під час розгляду якого у діяльності Ізолятора тимчасового тримання Головного управління Національної поліції у м. Києві (далі – ІТТ ГУНП у м. Києві) встановлено порушення кримінального процесуального законодавства України та Закону України «Про попереднє ув'язнення» від 30.06.1993 № 3352-ХІІ (у редакції від 11.09.2020), що регулюють питання забезпечення надання правової допомоги у кримінальному провадженні.

На мою думку, недопущення 27.04.2021 працівниками ІТТ ГУНП у м. Києві до утримуваного у зазначеній вище установі попереднього ув'язнення М _____ адвоката С _____ є грубим порушенням не лише Конституції України, Кримінального процесуального кодексу України та Закону України «Про попереднє ув'язнення», а й положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод.

Зауважу, що 25.05.2021 за № 5685.2/С-8400.3/21/21/27.1 мною Голові Національної поліції України Клименку І.В. було внесено подання з вимогою вжиття заходів, спрямованих на усунення виявлених під час розгляду звернення адвоката С _____ із окресленого вище питання порушень.

Однак у відповідь заступник Голови Національної поліції України Цуцкірідзе М.С. листом від 03.06.2021 поінформував мене про відсутність порушень прав як адвоката С _____, так і утримуваного в ІТТ ГУНП у м. Києві М _____, посилаючись на норми пункту 3.1.13 Правил внутрішнього розпорядку в ізоляторах тимчасового тримання органів внутрішніх справ України, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 2 грудня 2008 року № 638, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 12 лютого 2009 року за № 137/16153 (зі змінами) (далі – Правила внутрішнього розпорядку ІТТ), в якому зазначено: «На першу вимогу мати захисника і побачення з ним до першого допиту з дотриманням умов, що забезпечують конфіденційність спілкування, а також після першого допиту – мати такі побачення без обмеження їх кількості й тривалості, з моменту допуску захисника до участі в кримінальному провадженні, підтвердженого письмовим повідомленням особи або органу, які здійснюють кримінальне провадження».

Крім того, у своїй відповіді заступник Голови Національної поліції України М. Цуцкірідзе піддав сумніву факт укладення договору про надання правової допомоги між адвокатським бюро «_____» та утримуваним під вартою М _____, оскільки останній перебував в установі попереднього ув'язнення у день його укладання.

Насамперед зауважу, що договір про надання правової допомоги М _____ укладено між його дружиною та відповідно адвокатом С _____.

Наголошую, що відповідно до положень статті 51 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) договір із захисником має право укласти особа, передбачена в частині першій статті 45 цього Кодексу, а також інші особи, які діють в її інтересах, за її клопотанням або за її наступною згодою.

Між тим адвоката до клієнта допущено не було, так само як і клієнта (М) не було повідомлено про прибуття до нього адвоката.

По-друге, посилання заступника Голови Національної поліції України М. Цуцкірідзе на положення Правила внутрішнього розпорядку ІТТ не може бути належною підставою для виправдання виявленого порушення права на захист з огляду на те, що норми зазначеного нормативно-правового акта є застарілими, оскільки посилаються на Закон України «Про міліцію», який втратив чинність понад 5 років тому, не відповідають чинним актам законодавства вищої сили та меті удосконалення роботи ізоляторів тимчасового тримання органів внутрішніх справ, для досягнення якої наведені Правила внутрішнього розпорядку ІТТ затверджено.

Зокрема, відповідно до частини п'ятої статті 46 КПК України захисник серед іншого, має право до першого допиту підозрюваного мати з ним конфіденційне побачення без дозволу слідчого, прокурора, суду, а після першого допиту – такі ж побачення без обмеження кількості та тривалості. Такі зустрічі можуть відбуватися під візуальним контролем уповноваженої службової особи, але в умовах, що виключають можливість прослуховування чи підслуховування.

Положення статті 12 Закону України «Про попереднє ув'язнення» від 30.06.1993 № 3352-ХІІ (у редакції від 11.09.2020) передбачають, що особа, взята під варту, має право на побачення з захисником наодинці, без обмеження кількості побачень та їх тривалості, у вільний від виконання слідчих дій час. Повноваження захисника щодо здійснення захисту особи, яка тримається під вартою, підтверджуються відповідно до статті 50 КПК України. Адміністрація установи повинна забезпечити умови для проведення побачень, у тому числі, які виключають при побаченні із захисником можливість третіх осіб мати доступ до інформації, що надається в процесі побачення.

Натомість норма пункту 3.1.13 Правил внутрішнього розпорядку ІТТ не приведена у відповідність до наведених вище законодавчих актів та містить вимогу щодо письмового повідомлення особи або органу, які здійснюють кримінальне провадження, про допуск захисника.

Наведеною нормою продовжують керуватися у своїй діяльності працівники ізоляторів Національної поліції України, що у свою чергу призводить до порушень прав утримуваних осіб на захист.

Звертаю увагу, що відповідно до положень статті 6 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод складовою забезпечення

права на справедливий суд є право на отримання правової допомоги адвоката. Стаття 6 вимагає, аби підозрюваний міг скористатися допомогою захисника починаючи з найперших стадій допиту, і про це йдеться у численних рішеннях Європейського суду з прав людини («John Murray проти Сполученого Королівства», «Ocalan проти Туреччини», «Brennan проти Сполученого Королівства», «Шабельник проти України» та інші), а базовою вимогою пункту 3 цієї статті є забезпечення безперешкодного спілкування із захисником.

З огляду на наведене вважаю, що керівництвом Національної поліції України не вжито достатньо заходів для усунення виявлених порушень прав і свобод людини і громадянина, тому з метою їх усунення, запобігання подібним порушенням у подальшій діяльності ізоляторів тимчасового тримання Національної поліції, керуючись статтею 101 Конституції України, статтями 13, 15, 16, 22 Закону України від 23.12.1997 № 776/97-ВР «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»,

прошу:

1. Розглянути подання та провести перевірку щодо тривалого (понад 5 років) неприведення нормативно-правового акта – Правил внутрішнього розпорядку в ізоляторах тимчасового тримання органів внутрішніх справ України, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 2 грудня 2008 року № 638, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 12 лютого 2009 р. за № 137/16153, у відповідність до вимог актів законодавства вищої юридичної сили.

2. Внести зміни до Правил внутрішнього розпорядку в ізоляторах тимчасового тримання органів внутрішніх справ України, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 2 грудня 2008 року № 638, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 12 лютого 2009 року за № 137/1615, для приведення їх норм у відповідність до вимог Кримінального процесуального кодексу України та Закону України «Про попереднє ув'язнення» в частині вилучення норми щодо обов'язкового письмового повідомлення особи або органу, які здійснюють кримінальне провадження, про допуск захисника.

3. Про результати розгляду подання та вжиті заходи повідомити мене у встановлений Законом України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» строк.

Уповноважений

Людмила ДЕНІСОВА